Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0240004 Snavlunda-Tjälvesta

Länsstyrelsen
Örebro län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU som skapades för att hejda utrotning av vilda djur och växter och att bevara deras livsmiljöer. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom nätverket av Natura 2000-områden säkerställs livsmiljöer och arter inför framtiden. Varje land är skyldigt att bevara utpekade naturtyper och arter i landets Natura 2000-områden. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. I Örebro län finns 28 av dessa naturtyper. Taiga, slåtterängar i låglandet och högmossar är några exempel på utpekade naturtyper i vårt län. I länet ingår 43 arter i fågeldirektivet och 25 arter ingår i habitatdirektivet. Exempel på arter som ingår fågeldirektivet är havsörn, trana och tjäder och exempel på arter i habitatdirektivet är läderbagge, större vattensalamander, asknätfjäril och guckusko.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan (eller skötselplan) med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska tydliggöra inriktningen på förvaltningen av området och ligga till grund för tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den är ett så kallat "levande dokument".

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. beslut om bildande av naturreservat.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen
Örebro län

Rolf Wedding

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0240004 Snavlunda Tjälvesta

Kommun: Askersund

Områdets totala areal: 156,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-02-01

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-03-20

Markägarförhållanden: Stiftet och privat.

Regeringsbeslut, historik: SPA: Nej, pSCI: 1995-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

3150 - Naturligt näringsrika sjöar

6270 - Silikatgräsmarker

6510 - Slåtterängar i låglandet

6530 - Lövängar

7140 - Öppna mossar och kärr

9010 - Taiga

9070 - Trädklädd betesmark

9080 - Lövsumpskog

1042 - Citronfläckad kärrtrollslända, *Leucorrhinia pectoralis*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Främst är det den rika floran och den stora mängden gamla, grova och ihåliga träd som gör området så värdefullt ur natursynpunkt.

Snavlunda – Tjälvesta ligger inom ett riksintresseområde för naturvården samt inom ett större område som är utpekat i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet för sina höga natur- och kulturvärden. Främst är det den rika floran och den stora mängden gamla, grova och ihåliga träd som gör området så värdefullt ur natursynpunkt.

Prioriterade åtgärder

Området är skyddat som naturreservat. Naturvärdena upprätthålls med slåtter, bete och röjningar.

Beskrivning av området

Naturreservaten Snavlunda och Tjälvesta är en del av ett gammalt kulturlandskap. Det ligger inom Snavlundadeltat, ett delta uppbyggt av isälvsavlagringar med åsryggar, åsgropar och planfält. I de största sänkorna finns små sjöar. Två av dessa, Trehörningen och Kyrksjön, ingår helt i området. Genom området rinner Hultaån och Torsbroån.

Markanvändningen har under årens lopp varierat, men större delen av området nyttjades ursprungligen som äng, vilken i regel var beväxt med lövträd. Vissa delar av ängen blev sedan uppodlade andra övergick till betesmark. Idag består området omväxlande av lövskog, sumpskog, lövträdsbevuxen betesmark, öppen betesmark på före detta åker och en del som fortfarande brukas som äng, väster om Kyrksjön. I öster ingår brukad åkermark. Hävden synliggör de värdefulla geologiska bildningarna, som ger området en mycket vacker landskapsbild.

Träd- och buskskikt är artrikt och innehåller bland annat ek, björk, rönn, asp, en och hassel. Klibbal dominerar i de fuktiga delarna, såväl i betesmarkerna som i sumpskogen. Ett flertal grova ekar finns spridda i hela området liksom många andra äldre lövträd. Det finns också ett stort antal ihåliga aspar och i västra delen växer lunglav på många av dessa aspar. Floran innehåller många vårväxter, blåsippa, vitsippa och lungört är t.ex. mycket vanliga. I betesmarkerna och ängen finns ett flertal kärlväxter som är typiska för äldre ogödslade fodermarker, så kallade hävdgynnade arter.

Hävden var under en längre period svag och igenväxningen var delvis kraftig. Under det senaste årtiondet har stora insatser gjorts för att restaurera markerna och hävden har intensifierats. Området är även kulturhistoriskt värdefullt med många spår av tidigare markanvändning, som t.ex. odlingsytor och odlingsrösen. Några av odlingsrösena kan vara förhistoriska.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk

- Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).
- Området är skyddat som naturreservat enligt 7 kap Miljöbalken - västra delen Tjälvesta och östra delen Snavlunda naturreservat.
- Strandskydd gäller enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken. Strandskydd gäller 100 m från strandlinjen.
- Betes- och slåttermarken i området omfattas av landsbygdsprogrammets miljöersättning för betesmarker och slåtterängar och en stor del av betes- och slåttermarkerna är kvalificerade för miljöersättning med särskild skötsel.

Övriga bevarandeåtgärder

- Yttergränsen för Natura 2000-området behöver justeras så att den sammanfaller med naturreservatsgränsen som nyligen blivit justerad.
- 6510 slåtterängar i låglandet och 6530 lövängar:
  Fortsatt slåtter och efterbete.
- 6270 silikatgräsmarker och 9070 trädklädda betesmarker:
  Fortsatt bete och röjning av igenväxningsvegetation samt kring solitärträd. Den trädklädda betesmarken söder om slåtterängen i Tjälvesta bör glesas ut så att skuggverkan på ängen blir mindre.
- 9010 - triviallövskog:
  En fältinventering bör göras av detta område för att klassa det till triviallövskog eller ädellövskog. Skötselåtgärder är vid behov röjning av gran och friställning av grova träd (ek och björk). I övrigt fri utveckling.
- 9080 - Lövsumpskog:
  Vid behov röjning av gran. I övrigt fri utveckling.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet

3150 - Naturligt näringsrika sjöar

Areal: 37,35 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning
Naturligt eutrofa sjöar och småvatten med hög biologisk produktion och artrika samt generellt näringskrävande växt och djursamhällen. Vattnet är näringsrikt och välbuffrat, klart eller relativt grumligt. Sjöhabitatet omfattar stranden upp till medelhögvattenlinjen. Naturtypen förekommer under högsta kustlinjen samt på kalk- eller näringsrika jordar och berggrund samt i områden med källpåverkan. Naturtypen kan indelas i flera olika botaniska sjötyper men artsammansättningen är mångsidig och består av näringskrävande (eutrofa) arter. Långskotts- eller slingeväxter förekommer rikligt och strandzonens vegetation är varierad och har relativt stort inslag av örter. Sedimenten är ofta lerrika.

I Snavlunda Tjälvesta har de båda sjöarna Trehörningen i norr och Kyrkesjön i söder klassats som 3150 naturligt näringsrika sjöar. Sjöarna är sedan gammalt kända för sin rika vattenflora, med arter som axslinga, vattenpilört, gul näckros, brus-, trubb-, lång- och krusnate, vattenskräppa, blomvass, kalmus, ävjebrodd och vattenstäkra.

Bevarandemål
Arealen 3150 Naturligt näringsrika sjöar ska vara minst 37,3 hektar. Bete och slåtter ska upprätthålla variationen av livsmiljöer och arter i övergångszonen mellan land och vatten. Sjöns hydrologi ska vara opåverkad, det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Sjön ska ha god vattenkvalité med naturlig artsammansättning utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar. God eller hög ekologisk status enligt vattenförvaltningen ska uppnås eller bibehålls. Det ska finnas följande typiska arter i blomvass, axslinga, trubbate och ävjebrodd.

Bevarandetillstånd
Bevarandetillståndet är gynnsamt.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 17,24 ha . Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Det är artrika, hävdpräglade gräsmarker på torra–friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Betesmarken i Snavlunda-Tjälvesta är uppdelad på flera skilda områden. Varje område innehåller ytor som varit uppodlade någon gång under 1900-talet. Beteshävden var under en längre period svag och igenväxningen var delvis kraftig. Under det senaste tio åren har kraftiga gallringar/röjningar gjorts för att restaurera markerna och hävden har förbättrats.

Bevarandemål

Arealen av silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 17,2 hektar. Regelbundet bete ska påverka området. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara karakteristisk för naturtypen. Ingen igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Typiska arter såsom gullviva, jungfrulin och rödkämpar ska finnas i området.

Negativ påverkan

- Utebliven eller för intensiv hävd.
- Ett alltför tätt träd- eller buskskikt som minskar solinstrålningen.

Bevarandetillstånd

Bevarandestatusen är i huvudsak gynnsam. En regelbunden slyröjning krävs, eftersom uppslaget av sly efter restaureringarna fortfarande är stort på vissa delar.

6510 - Slåtterängar i låglandet

Areal: 0,62 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning
Artrika, torra–friska, hävdpräglade ängar i Götaland samt under högsta kustlinjen i Svealand och Norrland. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slåtterängsskötsel (och ofta även använts som betesmark på senare tid), men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Slåtterängen finns i Tjälvesta-delen av området väster om Kyrksjön. Den södra delen är relativt öppen slåttermark (6510) och den norra delen mer sluten och har klassats som löväng (6530).

Bevarandemål
Arealen av Slåtterängar i låglandet (6510) ska vara minst 0,6 hektar. Regelbunden slåtter och efterbete ska påverka gräsmarken. Det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Blommande örter, ska utgöra ett rikt inslag. Igenväxningsvegetation ska inte tillåtas förekomma/dominera i botten-, fält- eller buskskiktet. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. De typiska kärlväxterna gullviva, svinrot, ängsskallra och smörbollar ska förekomma i området. Typiska fjärilsarter för naturtypen ska förekomma.

Negativ påverkan
- Minskad eller utebliven slåtter, bete och röjning av igenväxningsvegetation kan på sikt leda till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Utebliven höbärgning leder till förnaansamling med utarmning av den hävdgynnade floran och faunan som följd.
- Årlig slåtter vid fel tidpunkt, t.ex. för tidigt på säsongen när växterna ännu inte hinner sätta frö, leder med tiden till utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.

Bevarandetillstånd
Bevarandetillståndet är gynnsamt. Den södra kanten är dock skuggpåverkad från lövskogen söder om lövängen.

6530 - Lövängar

Areal: 3,81 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning
Vegetationsmosaik med hävdformade lövträd/buskar och ängsytor. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinitet av bl.a. slåtter/bete och lövtäkt, men kan vara stadd i igenväxning och även vara helt igenväxt. Arter som indikerar hävdkontinuitet ska dock finnas.

Slåtterängen finns i Tjälvesta-delen av området väster om Kyrksjön. Den södra delen är relativt öppen slåttermark (6510) och den norra delen mer sluten och har klassats som löväng (6530). Terrängen är kuperad med några mindre dödisgropar. I trädskiktet förekommer björk, ek, rönn, oxel, lönn och sälg. I buskskiktet finns hassel, enstaka en, nypon och getapel. Ett flertal gamla träd förekommer liksom grova och bredkroniga ekar. I fältskiktet finns ett flertal kärlväxter som är knutnat till slåtter- och beteshävd. Ängsbruket har lång kontinuitet utan längre avbrott och inom området finns spår av fossil åkermark i from av röjningsrösen, åkerhak och åkerterasser.

Bevarandemål
Arealen lövängar ska vara minst 3,8 ha. Området ska skötas genom årlig slåtter med eventuellt efterbete. Gamla lövträd som präglar lövängen ska stå fria utan konkurrens av andra träd. Kulturlämningar som gravhögar, rösen och stenmurar ska vara fria från träd och buskar och tydligt framträda i området. Förekomsten av igenväxningsarter såsom hundkex eller skogsnäva ska vara låg. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förkomma, det vill säga träd och buskar som etablerat sig på grund av att hävden är för svag. Förekomsten av typiska arter som t.ex.ormrot, smörboll, gullviva, klasefibbla och svinrot ska vara riklig. Typiska fjärilsarter ska förekomma.

Negativ påverkan
- Minskad eller utebliven slåtter, bete och röjning av igenväxningsvegetation kan på sikt leda till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Utebliven höbärgning leder till förnaansamling med utarmning av den hävdgynnade floran och faunan som följd.
- Årlig slåtter vid fel tidpunkt, t.ex. för tidigt på säsongen när växterna ännu inte hinner sätta frö, leder med tiden till utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Utebliven hamling skapar ett mer slutet krontäcke vilket missgynnar den ljuskrävande floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Almsjukan och askskottsjukan som slår ut gamla värdefulla träd och yngre ersättningsträd av ask och alm.

Bevarandetillstånd
Bevarandetillståndet är gynnsamt.

7140 - Öppna mossar och kärr

Areal: 3,99 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen är heterogen och omfattar ombrotrofa och minerotrofa, fattiga till intermediära, öppna eller mycket glest trädbevuxna myrar. De myrtyper eller myrelement som kan inkluderas är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana (topogena) kärr, sluttande (soligena; lutning >3%) kärr – i synnerhet backkärr (lutning >8%) – samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrar. Gungflyn, mjukmattegolv med vanligen mossrik vegetation som pga luftvävnad i rotsystemet flyter på vatten eller lös gyttja, inkluderas oavsett torvdjup. Morfologiska strukturer i torven är sällsynt och utgörs i så fall av mindre tuvbildningar. Trädskikt bestående av träd högre än tre meter får inte ha mer än 30% krontäckning.

De öppna kärren i Snavlunda-Tjälvesta finns dels norr om Kyrksjön, ett öppet kärr i lövskogen i sydöstra delen. Dessutom finns ett kärr norr om Bysjön i sydvästra delen av området.

Bevarandemål

Arealen 7140 Öppna mossar och kärr ska vara minst 3,99 ha. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Våtmarken ska vara öppen där busk- eller trädskikt endast finns i liten omfattning. Krontäckningen ska vara högst 30%. Omgivande laggkärr ska bibehållas intakta. Strukturer och formelement såsom tuvor, strängar, flarkar och flarkgölar ska finnas på myren. Bottenskiktet ska domineras av vitmossor. Det ska finnas för naturtypen typiska arter i området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt. Öppna mossar och kärr är ingen prioriterad naturtyp i området. Naturtypens förekomst och status bygger på fjärranalys men är inte känd i detalj.

9010 - Taiga

Areal: 8,4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark och innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Enstaka områden finns i kontinental region. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis.

I Snavlunda-Tjälvesta har ett större område triviallövdominerad skog nordväst om Trehörningen och den lilla ön i Kyrksjön klassats som taiga-triviallövskog. Den har ett ursprung som ängsmark som har vuxit igen och har idag karaktären av en rik lövlund med rikligt med hassel och en hel del stora lågor. Här finns typiska lundarter som hässlebrodd, underviol, lungört och vårärt. Flera svamparter typiska både för ädellövskog (hasselticka och stor aspticka) och taiga- triviallövskog (t.ex., kandelabersvamp, barkticka) finns här också.

Bevarandemål

Bevarandemålet är att skogen ska utvecklas till lövskog med hög andel ädellöv och en varierad åldersstruktur inklusive gamla träd. God förekomst av död ved i form av döda grenar, torrträd, hålträd, lågor m.m. i olika nedbrytningsstadier gynnar epifytiska lavar, mossor, svampar, insekter och landmollusker.

Negativ påverkan

Askskottsjuka och almsjuka utgör ett hot mot återväxten av ädellövträd.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Taiga är ingen prioriterard naturtyp i området. Skogsområdet nordväst om Kyrsksjön kan på sikt utvecklas till en ädellövskog så som är målet i skötselplanen för naturreservatet. Detta skogsområde innehåller idag något för liten andel ädellöv för att klassas som 9020 nordlig ädellövskog.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 28,18 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen förekommer på fastmark och är torr-blöt och näringsfattig-näringsrik. Träd- och busk-skiktets krontäckningsgrad är 30-100% och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar betade trädklädda hagmarker och betad skog. Naturtypen ska ha en lång hävdkontinuitet så väl som trädkontinuitet och inslag av gamla träd ska finnas. Bete förekommer normalt i naturtypen. Området ska hysa en från naturvårdssynpunkt värdefull artstock knuten till betes-påverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd.

Den trädklädda betesmarken i Snavlunda-Tjälvesta består av flera mindre delområden i både Snavlunda naturreservat och i Tjälvesta. Asp är något av ett karaktärsträd för området. Många aspar är ihåliga och grova. Ek, rönn, sälg, ask och björk är andra trädslag i betesmarkerna. Många gamla och några grova lövträd förekommer framförallt längst i söder och vid Kungsberget i norr. I fältskiktet finns en värdefull flora som är knuten till ogödslade äldre fodermarker med lång kontinuitet. Även lav- och svampfloran är artrik och innehåller arter som är knutna till hävdad mark med äldre solbelysta lövträd. Grynig gelélav (EN) , aspgelélav (NT) och lunglav (NT) är exempel på rödlistade arter i området.

Bevarandemål

Arealen av trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 28,1 hektar. Regelbundet bete ska påverka området. Naturtypen ska innehålla en för naturtypen naturlig artsammansättning. Skogs- och trädkontinuitet med inslag av gamla träd samt träd- och buskföryngring. Kontinuerlig luckighet och gläntor för större ljusinsläpp, både till fältskiktet och till trädstammar och död ved förekommer. Förekomsten ska vara riklig av typiska arter såsom liten blåklocka och gökärt. Lunglav, brun nållav och grå skärelav m.fl. typiska lavarter ska förekomma i området.

Negativ påverkan

Askskottsjukan som slår ut gamla värdefulla träd och yngre ersättningsträd.

Bevarandetillstånd

Bevarandestatusen är god, men bör på sikt bli ännu bättre då flera träd blivit gamla och grova. Några delar har nyligen röjts och den långvariga ohävden är påtaglig.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 15 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av löv-kärrstorv/vasstorv. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) utgör minst 50% av grundytan. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Längre norrut finns mest gråal och glasbjörk. Videarter kan förekomma i både träd- och buskskikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen.
Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning.

Lövsumpskogen finns längs Hultaån i nordvästra delen av Natura-området och intill Torsborån som rinner ut från Trehörningen i södra delen av området. Skogen är relativt ung och likåldrig. Området var i slutet av 1940-talet i huvudsak helt öppet utan träd och buskar.

Bevarandemål

Arealen 9080 Lövsumpskog ska vara minst 15 hektar. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning ska påverka skogens dynamik och struktur. Lövträd ska utgöra ett dominerande inslag. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av karaktärsarter som klibbal och glasbjörk. Det ska finnas liggande död ved och stubbar samt stående döda eller döende träd. Gran, buskar och sly ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Det ska finnas typiska arter, t.ex. gullpudra, missne och rankstarr.

Negativ påverkan

- Avverkning, röjning, gallring, städning utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde.
- Invasion av gran och främmande trädslag.
- Störd hydrologi genom t. ex. dikning är särskilt allvarlig då naturtypen i hög grad får sin karaktär av det mer eller mindre permanent höga vattenståndet.
- Brist på dynamik. Flera av arterna knutna till naturtypen förekommer ofta bara i några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner. Detta gäller bland annat klimat- och väderfenomen och utbrott av vissa skadeorganismer. Älg och annat vilt kan förhindra föryngring av lövträden.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Lövsumpskogen har kort kontinuitet i området. Det har inte genomförts någon specifik inventering av sumpskogen. De för naturtypen typiska arterna gullpudra, rankstarr, missne och strutbräken är funna i Natura 2000-området. Det är dock oklart om de finns i de delar som är anmälda som lövsumpskog.

1042 - Citronfläckad kärrtrollslända, Leucorrhinia pectoralis

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning
Citronfläckad kärrtrollslända lever i vegetationsrika dammar, myrgölar, mindre sjöar och i deltaområden, samt i tätt bevuxna vikar av större sjöar. I södra Sverige kan arten lokalt vara tämligen allmän i igenväxande torvgravar. Förekomst av öppna vattenytor är nödvändigt under äggläggningen. Frånvaro av fisk är gynnsamt. Larven förekommer i strandnära vatten där den lever som rovdjur på vatteninsekter och kräftdjur. De fullbildade trollsländorna är goda flygare och kan förflytta sig mer än 10 km mellan olika vattensystem. Det vanliga beteendet är dock att hålla sig i närheten av uppväxtplatsen.

Larver av arten har noterats i Trehörningen i Snavlundadelen av området.

Bevarandemål
Citronfläckad kärrtrollslända ska förekomma och reproducera sig i Natura 2000-området.

Negativ påverkan
- Beskuggning av småvatten genom tillväxt av skog är en sannolik hotfaktor mot enskilda populationer. Arten är starkt gynnad av solexponering.
- Eutrofiering där vegetationen blir så tät att inga vattenspeglar återstår är negativ för arten.

Bevarandetillstånd
Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt. Arten är livskraftig i Sverige. Endast ett fynd år 2006 finns rapporterat från Snavlunda -Tjälvesta. Ingen systematisk undersökning av trollsländor har gjort sedan dess. Livsmiljön för arten bedöms vara god i området och förutsättningarna är goda för arten att upprätthålla ett gynnsamt bevarandetillstånd.

Dokumentation

- Artportalen, ArtDatabanken SLU (www.artportalen.se)
- Jordbruksverket (2002-2004). Inventering av värdefulla ängs- och betesmarker. Jordbruksverkets databas TUVA och GiS-skikt
- Länsstyrelsen i Örebro län (1984). Naturvårdsöversikt Örebro län, område T 95 och T 95 Askersund. Publ. nr 1984:5.
- Länsstyrelsen i Örebro län (1995). Inventering av ängs- och hagmarker i Örebro län, södra delen, objekt 82:92 och 93. Publ. nr 1995:14.
- Länsstyrelsen i Örebro län (2001). Tre åtgärdsplaner enligt miljö- och landskapsbygdsprogrammets miljöersättning för betesmarker. Samtliga gäller 2002-2006. Brukare är T 2222, T 3976 och T 2147
- Länsstyrelsen i Örebro län (2006). Basinventering av gräsmarker i Natura 2000-områden SE0240004. Opublicerad.
- Länsstyrelsen i Örebro län (2013). Uppföljningsinventering av gräsmarker i Natura 2000-områden SE0240004. Opublicerad.
- Länsstyrelsen i Örebro län (1997). Enskild rådgivning till markägare 1998, inom kampanjen Markernas mångfald.
- Lövgren, Nilsson och Wilhelmson (1999). Snavlunda – Tjälvesta, Askersunds kommun. Botanisk inventering. Utförd 1998-1999. Länsstyrelsen i Örebro län. Publ. nr 1999:38.
- Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

Översiktskarta

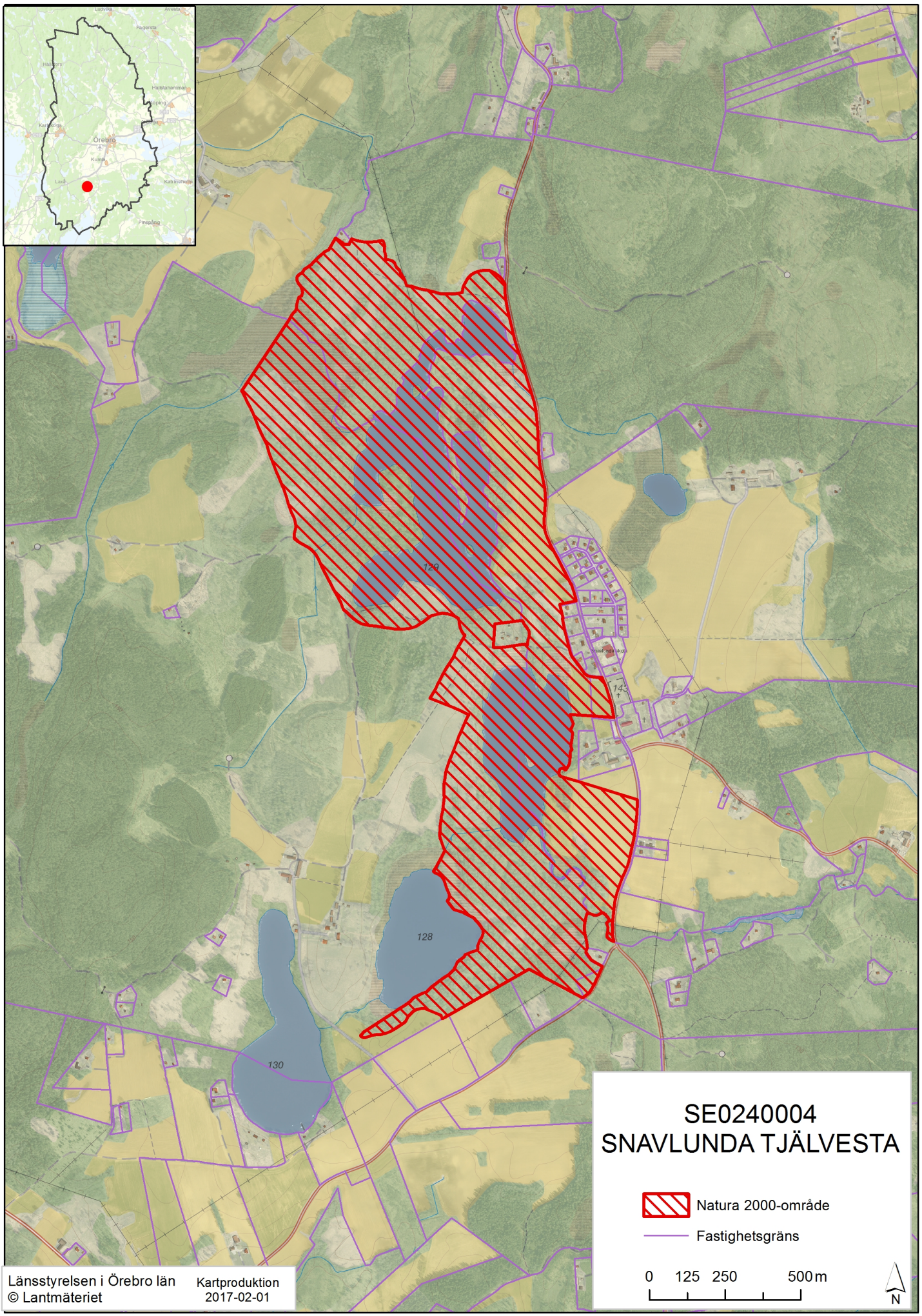

Natura 2000-området Snavlunda Tjälvesta (SE0240004)

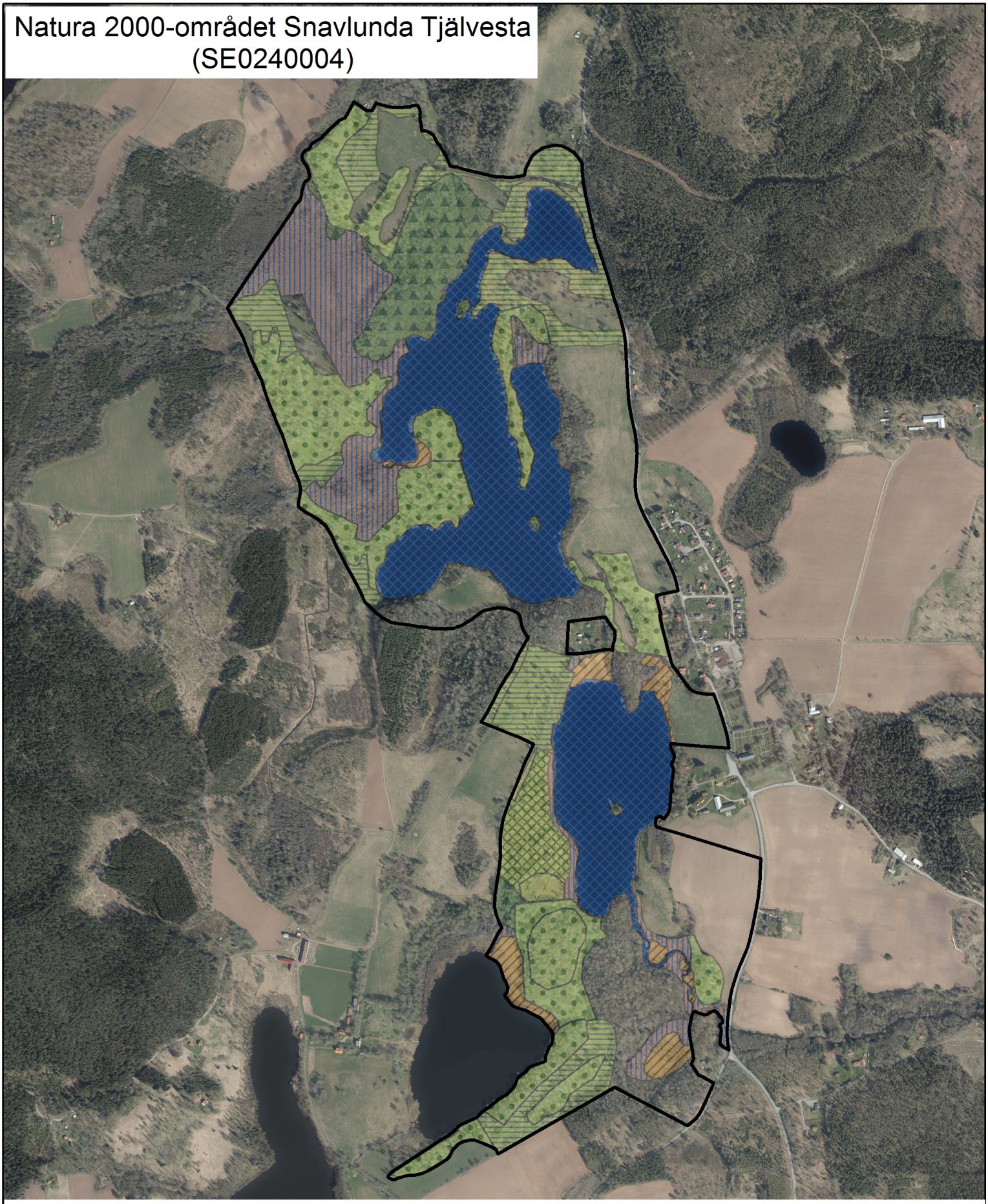

Naturtyp

- 3150 - Naturligt näringsrika sjöar
- 6270 - Silikatgräsmarker
- 6510 - Slåtterängar i låglandet
- 6530 - Lövängar
- 7140 - Öppna mossar och kärr
- 9010 - Taiga
- 9070 - Trädklädd betesmark
- 9080 - Lövsumpskog
- Yttergräns

0 125 250 500 m

Kartproduktion
2016-12-01

Länsstyrelsen i Örebro län
© Lantmäteriet

N

Natura 2000-området Snavlunda Tjälvesta (SE0240004) Norra delen

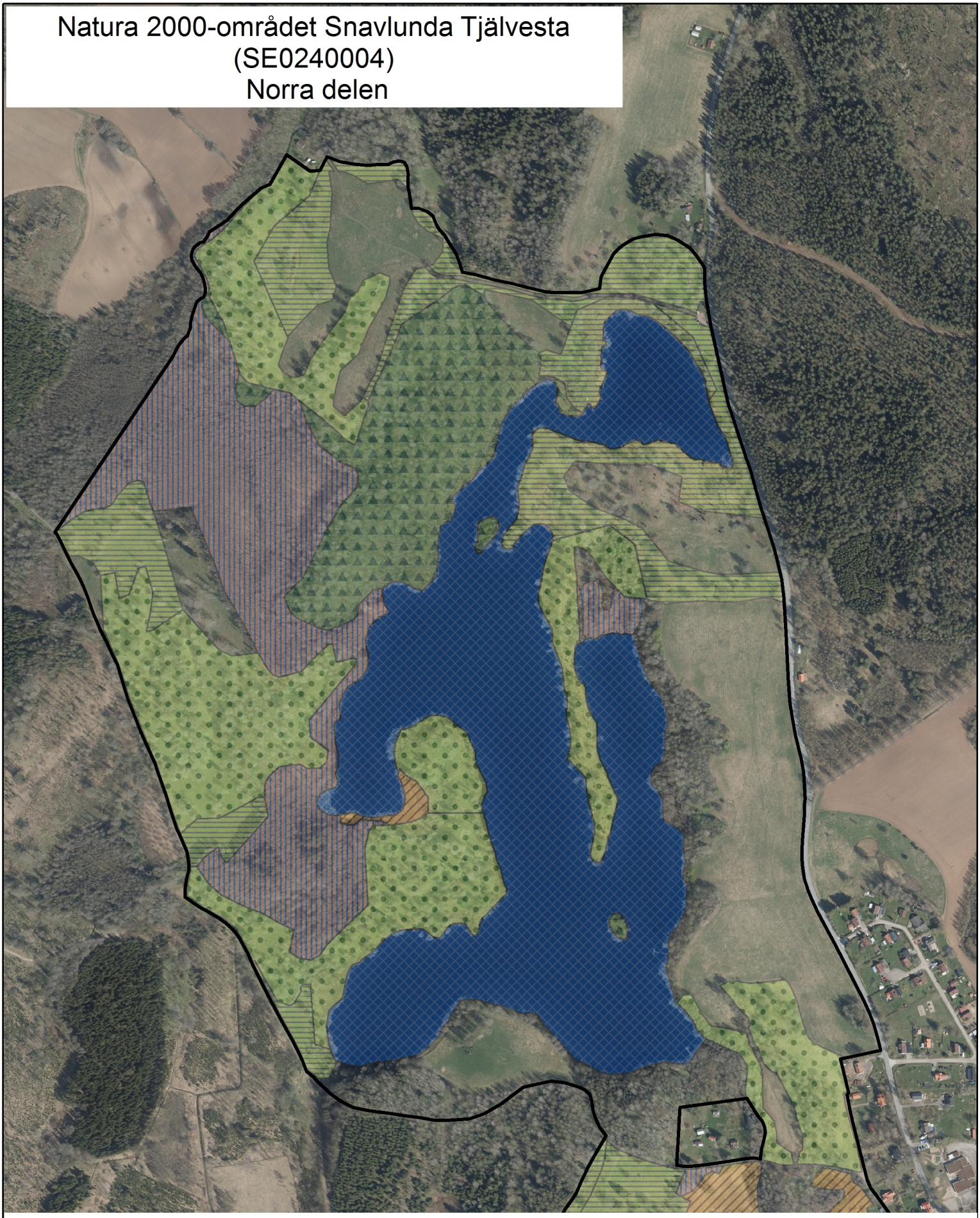

Naturtyp

- 3150 - Naturligt näringsrika sjöar
- 6270 - Silikatgräsmarker
- 6510 - Slåtterängar i låglandet
- 6530 - Lövängar
- 7140 - Öppna mossar och kärr
- 9010 - Taiga
- 9070 - Trädklädd betesmark
- 9080 - Lövsumpskog
- Yttergräns

0 50 100 200 m

Kartproduktion
2017-02-06

Länsstyrelsen i Örebro län
© Lantmäteriet

N

Natura 2000-området Snavlunda Tjälvesta (SE0240004) Södra delen

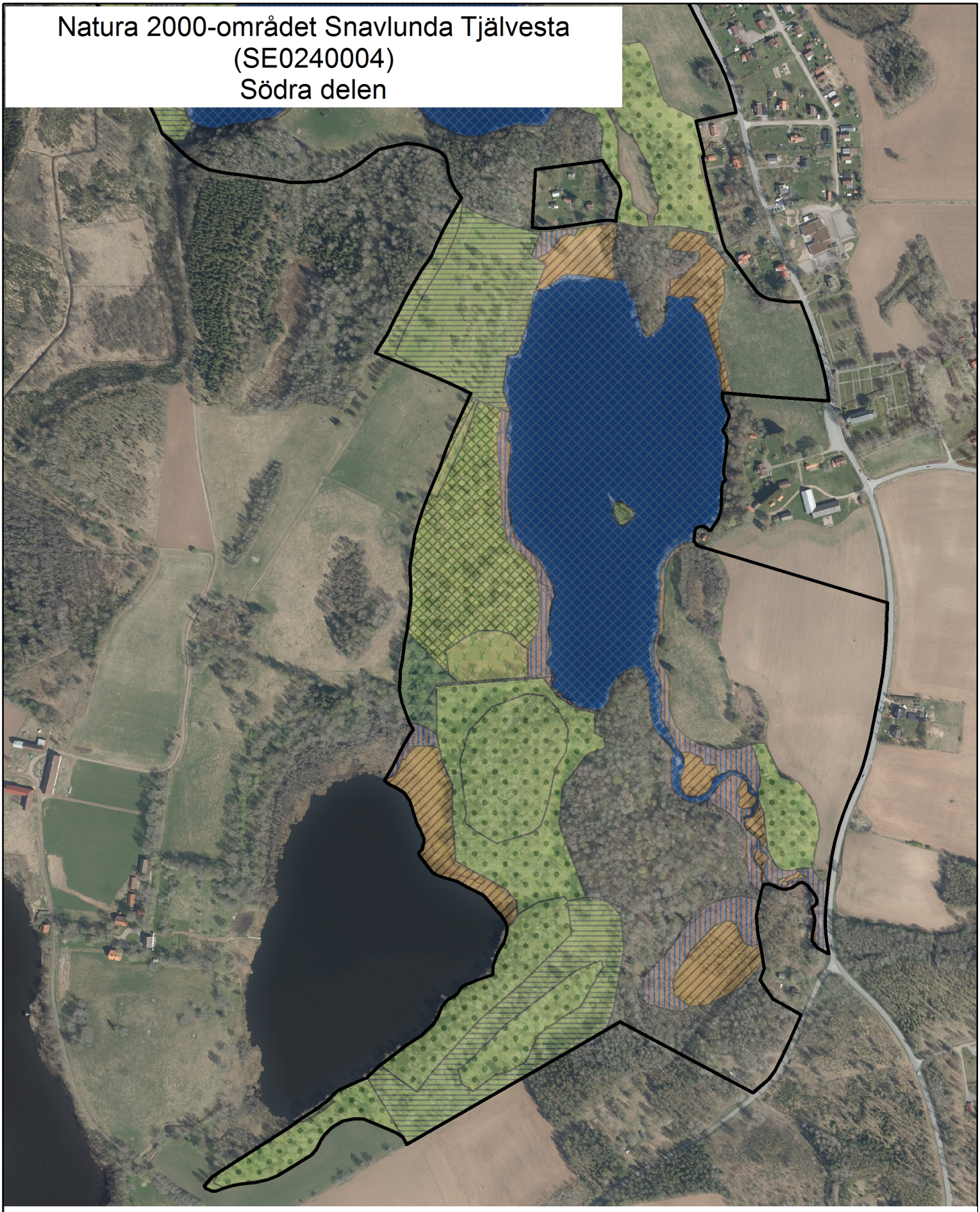

Naturtyp

- 3150 - Naturligt näringsrika sjöar
- 6270 - Silikatgräsmarker
- 6510 - Slåtterängar i låglandet
- 6530 - Lövängar
- 7140 - Öppna mossar och kärr
- 9010 - Taiga
- 9070 - Trädklädd betesmark
- 9080 - Lövsumpskog
- Yttergräns

0 50 100 200 m

Kartproduktion
2017-02-06

Länsstyrelsen i Örebro län
© Lantmäteriet

N

Länsstyrelsen
Örebro län

NATURA 2000

Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22, 701 86 Örebro
010-224 80 00
orebro@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/orebro